

Landbruks- og matdepartementet
Postboks 8007 Dep.
0030 Oslo 1

Deres ref:

Vår ref:

Dato: 18.02.2008

Utkast til ny lov om dyrevelferd – høringsuttalelse fra Avdeling for Arktisk Biologi, UiT

Vi takker for å ha fått tilsendt utkast til ny lov om dyrevelferd, som vi har lest med stor interesse. Vi har et grunnleggende positivt syn på de forandringer som er foreslått og tror at disse kan medvirke til en bedre dyrevelferd. Hvorvidt lovverket vil fungere avhenger imidlertid i stor grad av hvordan de forskrifter som beskriver hvordan lovverket skal praktiseres blir utformet og dette er det ikke mulig å utlese av forslaget. Det høringsnotat som medfulgte selve lovutkastet gir imidlertid visse indikasjoner om hvordan noen av de nye aspektene ved loven kan komme til å bli praktisert.

Som forsøksdyravdeling med fokus på studier av ville dyr er det de avsnitt som dels omhandler bruk av dyr i forskning og undervisning og dels angår innfangning av villlevende dyr som i særlig grad har relevans for vår virksomhet.

Når det gjelder bruk av dyr i forskning og undervisning mener vi dessverre å kunne spore en viss underliggende og generell skepsis til bruken av forsøksdyr i høringsnotatet. Dette kommer blant annet til uttrykk i det unyanserte bilde som gis i avsnitt 3.7.2., hvor det hevdes at ”nyere forskning har vist at dyreforsøk kan gi upålitelige vitenskapelige resultater”. Vi tør påstå at det ikke er bruken av dyreforsøk som sådan som er årsak til eventuelle problemer, men heller den forsøksdesign som har ligget til grunn, og de fortolkninger som er forsøkt gjort i enkelte forsøk. Det er misvisende å tegne et negativt bilde av forsøksdyrbruk som metode, når det er den feilaktige bruken av dette viktige redskapet som noen ganger kan representerer et problem.

Vi har dessuten merket oss at det i argumentasjonen for en mer restriktiv praksis når det gjelder tillatelse til innfangning av villlevende dyr kommer tydelig frem av formuleringene i høringsnotatet at departementene sidestiller bruk av ville dyr til underholdning (dyreparker) med bruken av dyr til forskningsformål. Dette vitner om en begrenset forståelse dels av forskningens egenverdi, dels av at økt kunnskap om villlevende arter er nødvendig for at disse skal kunne forvaltes på en forsvarlig måte og at dette forutsetter at dyrene kan studeres ved hjelp av vitenskapelige metoder som i noen tilfeller krever hold av dyrene i fangenskap. Vi vil i denne sammenheng dessuten vise til de muligheter som studier av dyr som er tilpasset forhold som fra et menneskelig ståsted oppfattes som ekstreme kan gi i form av økt forståelse av grunnleggende mekanismer innen biologien. Vedrørende dette har nylig National Institute

INSTITUTT FOR MEDISINSK BIOLOGI

Zoofysiologisk avdeling / Avdeling for Arktisk Biologi

Universitetet i Tromsø, N-9037 Tromsø, Telefon 77 64 48 68, Telefax 77 64 57 70

Lars Folkow, Professor, dr. philos, Tlf. direkte 77 64 47 92, e-mail: lars.folkow@fagmed.uit.no

of Health (NIH) i USA utlyst forskningsmidler ”...to work with all vertebrate species to elucidate the natural molecular and cellular adaptations to extreme environmental conditions that would rapidly evoke life-threatening cardiovascular or respiratory responses in humans. Previously, applications were restricted to studies of evolved adaptations in mammalian species. The scope is now broadened to support studies of all vertebrate species evolved to thrive under extreme environmental conditions including food scarcity, limited access to oxygen, temperature extremes, high salinity, or similarly harsh habitats. The overall objective remains the same: to identify new targets for development of novel therapeutic interventions to treat and prevent heart, blood, and lung diseases and sleep disorders in humans“. Denne forskningsstrategien er nærmere beskrevet i

<http://grants.nih.gov/grants/guide/pa-files/PAR-07-102.html>, i Part II - Full Text of Announcement, Section I. Funding Opportunity Description, 1. Research Objectives. Vi utgår fra at denne typen argumenter vil bli tillagt stor vekt i forbindelse med fremtidige søknader om tillatelser til å fange inn ville dyr for forskningsformål også i Norge.

Vi er ikke uenige i at praksisen for tillatelser til innfangning av dyr bør bli mer restriktiv, men det er da nødvendig at de instanser som skal vurdere søknader om unntak fra forbudet har tilstrekkelige kompetanse både om de arter det måtte gjelde og den bruk som skal gjøres av dyrene. Vi har dessverre en del erfaringer som tilsier at kunnskapsgrunnlaget ikke bestandig er like godt. Et utsagn i høringsnotatet kan tjene som et eksempel på dette: Det hevdes her under punkt 5.2.2 at en ved innfangning av sjøpattedyr som sel for hold i akvarier utsetter både unger og mor-dyr for frykt, stress og andre belastninger på lik linje med hjortedyr. Selarten klappmyss, som for eksempel studeres i fangenskap ved vår avdeling, oppviser et avhengighetsforhold mellom mor og unge som kun varer i 3-4 dager, hvoretter moren forlater ungen til sin skjebne. Innfangning av en slik unge, som sannsynligvis har svært begrensede referanserammer til det å leve i det fri, medfører etter vår erfaring kun begrenset og forbigående stress for dyret og har ingen effekt på moren, som på det tidspunktet er opptatt med helt andre ting.

Notatet argumenterer videre for at kontrollen med bruk av dyr i forsøk må bedres, og at dette særlig gjelder viltlevende dyr. Dette utsagnet tilsier at kontrollen med forskning på sistnevnte kategori dyr til nå skulle ha vært dårligere enn for 'tradisjonelle' forsøksdyr. Som representant for en forsøksdyravdeling med fokus på studier av ville dyr vil vi bemerke at vi ikke kjenner oss igjen i dette bildet, da vår hold og bruk av forsøksdyr er underlagt det samme regelverk og kontrollapparat som det som er satt til å regulere bruken av mer tradisjonelle forsøksdyrarter, men det kan jo hende at utsagnet primært er myntet på feltbaserte studier av dyr i det fri.

Vi registrerer at det nye lovforslaget vil innebære en utvidelse av definisjonen av hvilke dyr som regnes som forsøksdyr og forstår at denne omdefineringen er nødvendig for at statistikk over bruk av forsøksdyr bedre skal reflektere det antall dyr som faktisk er benyttet i forskning. Men dersom denne re-defineringen samtidig innebærer at FDU i fremtiden også skal behandle alle søknader om tillatelse til å benytte vev fra dyr som avlives for forskningsformål (fordi disse heretter vil betraktes som forsøksdyr) så frykter vi at dette vil medføre en økt arbeidsbyrde for organet som vil medføre ytterligere treghet i en i dag allerede lang søknadsbehandlingsprosess. Vi anser derfor at det vil være mest hensiktsmessig dersom gjennomføring av forskning basert på uttak av vev fra dyr som avlives ikke krever særskilt godkjenning fra FDU utover de grunnleggende krav til skoloring i forsøksdyrlære og bruk av godkjente avlivingsmetoder som allerede ligger til grunn for slik virksomhet.

Når det gjelder organiseringen av tilsynet med dyrevelferd er vi enige i at Mattilsynet videreføres som tilsynsmyndighet. Det bør imidlertid diskuteres hvorvidt tilsynet med forsøksdyrvirksomhet er optimalt organisert i dag, med et sentralt Forsøksdyrutvalg som sammen med de ansvarshavende for landets godkjente forsøksdyranlegg skal utøve tilsyn og

vurdere de enkelte søknadene. Et alternativ ville kunne være å etablere lokale forsøksdyretiske komiteer ved universitetslærestedene, med ansvar for å vurdere søknader fra de forsøksdyravdelinger samt de institusjoner med ansvar for feltbaserte studier som naturlig (etter geografiske hensyn) sogner til dette lærestedet. Dette ville øke kapasiteten, eventuelt også kvaliteten, på tilsynsarbeidet og også redusere behandlingstiden. Slike komiteer burde ha anledning til å innhente råd fra spesialister/spesialistgrupper angående søknader som vedrører forskningstema og/eller forsøksdyrarter som komiteens egne medlemmer eventuelt har utilstrekkelig erfaring med og kunnskap om.

Med vennlig hilsen,

Lars Folkow

Professor, Dr. Philos.

Ansvarshavende ved forsøksdyravdeling 89 (Avdeling for Arktisk Biologi, Universitetet i Tromsø)